

i alt trenges $200 \times 8000 = 1.6$ mill. torvbunter. Etter en foreløbig vurdering vil det av disse 1.6 mill. bunter trenges 50 % med tykkelse 0.5 m, 30 % med tykkelse 0.4 m og 20 % med tykkelse 0.3 m. Hvis man videre forutsetter at masseutskiftningsarbeidet skal være utført i løpet av 10 år, så skulle det årlige behov av torvbunter bli 160.000 (Vestlandet og Nordland unntatt). Når en tar i betraktning at den normale årsproduksjon er ca. 330.000* torvbunter, så er det sannsynlig at en produksjonsøkning på 160.000 bunter både vil tillate og kanskje også betinge endrede produksjonsmetoder.

Storparten av landets torvstrøfabrikker ligger på Østlandet, og så vidt en har brakt i erfaring vil disse ved utvidelse av driften kunne produsere den strøtorven som går med til linjenettet på Østlandet. Behovet er her 1.28 mill. torvbunter, eller i en 10 års periode 128.000 bunter årlig. For Trøndelag er behovet 320.000 bunter og fordelt på 10 år 32.000 bunter årlig. Trøndelag er rikelig utstyrt med gode strøtorvmyrer, og selv om den normale produksjon i denne delen av landet er liten, så skulle det neppe bli noen vanskelighet med å skaffe til veie den nødvendige torven. På Sørlandet er behovet for torv lite, og det er trolig at man i mangel av torvstrøfabrikker her vil ta torven østenfra. Både på Jærbanen og den nordligste del av Nordlandsbanen (nord for Mo i Rana) trenges torv, og da disse banestrøk er uten igangværende torvstrøfabrikker, må behovet her i sin helhet dekkes av nye presseanlegg.

SVENSKA VALL- OCH MOSSKULTURFÖRENINGENS STUDIEGÅRDSVIRKSOMHET I NORRLAND.

Svenska Vall- och Mosskulturföreningen tok i 1941 opp et arbeid som fortjener å bli kjent også i vårt land. Det er den såkalte «studiegårdsvirksomhet» som kort fortalt går ut på følgende:

Föreningen har innledet et samarbeid med et begrenset antall jordbruk i forskjellige deler av Norrland, hvor de nyeste resultater på jordbruksforskningens område søkes utnyttet og tilpasset driften under forskjellige naturforhold og økonomiske betingelser. Föreningen foretar dessuten en kontinuerlig økonomisk og teknisk kontroll av resultatene ved hjelp av særskilt ansatte driftsledere. En studiegård er m. a. o. en eiendom hvor hele bruket, også eventuell skog, er gjenstand for undersøkelser av fagfolk for å finne ut den beste måten å drive eiendommen på under utnyttelsen av de nyeste forskningsresultater og erfaringer. Det er helheten og samspillet mellom de forskjellige driftsgrener som studeres, målt med det økonomiske resultat som oppnås av vedkommende bruksenhet.

*) «Meddelelser fra Det norske myrselskap». Nr. 3, 1942, side 74.

Undersøkelsene forutsettes å løpe i 20 år. Det er opprettet kontrakter med eierne av studiegårdene om samarbeid når det gjelder ledelsen av gårdsdriften og igangsettelsen av de forskjellige tiltak og kontrolleringer. Detaljutformningen av planene for virksomheten har skjedd i samarbeid med distriktenes husholdningsselskaper og skogstyreiser, og for øvrig er de jordbruksinstitusjoner hvis arbeidsfelt grenser inn på området tatt med på råd. Staten yter finansiell støtte til virksomheten og dessuten bæres en del av utgiftene av Wenner-Grenska Samfundet.

Gerhard Rappe.

Undersøkelsene omfatter i alt 26 eierdommer i de fire nordligste len; den ble satt i gang ved 13 bruk allerede 1. mai 1942. Fra 1. mai 1943 er alle bruk med. Det fordeler seg på 12 bruk med støtteskog, 8 bruk uten støtteskog og 6 arbeidermåbruk. Det er Vall- og Mosskulturföreningens direktør, fillic. Gerhard Rappe, som har tatt initiativet til disse interessante undersøkelser og som er leder av dem. Til å forestå veiledningsarbeidet og kontrollen på brukene er ansatt to driftsledere.

Det foreligger nå fra herr Rappes hånd to utførlige meldinger fra de to første arbeidsårene ved studiegårdene, omfattende tiden 1/5 1942—30/4 1943 og 1/5 1943—30/4 1944.*) Det er meldinger som er vel verd å studere for alle som i denne nye forskningsgren innen jordbruket ser et hjelpemiddel til å heve jordbrukets rentabilitet.

De avgitte meldinger inneholder foruten innledende bemerkninger om planen for undersøkelsene og en rekke oppgaver om brukene, også utførlige avsnitt om værforhold, plantedyrkingen, husdyrholdet og skogsdriften, og i siste melding er også tatt med et avsnitt om hvordan produksjonen er anvendt enten til husholdet, til salgs osv. Videre finnes avsnitt om anvendelsen av arbeidskraften og de økonomiske forhold ved brukene. I slutningsavsnittet er bl. a. gitte opplysninger om særlige forhold ved gårdene som kan ha innvirket på driftsresultatet. For øvrig er det tatt med i meldingen en rekke tabeller som tallmessig belyser driften ved studiegårdene.

*) Rappe, Gerhard: Årsberättelse över Svenska Vall- och Mosskulturföreningens studiegårdsvirksomhet i Norrland. Första arbetsåret 1/5 1942—30/4 1943. Norrtälje 1944.

—»—

Studiegårdsvirksomheten i Norrland. Redogörelse från Svenska Vall- och Mosskulturföreningen. Andra arbetsåret 1943—44. Uppsala 1945.

Meldingene er m. a. o. meget detaljerte og inneholder et veld av detaljopplysninger. Det hele bygger på oppgaver som samles inn ved de enkelte gårder, idet det her i tilknytning til skiftekartter føres skiftekontrollbok, månedlige arbeidsrapporter, kassarapport samt vare- og forbruksoppgaver over gårdenes avkastning, innkjøp og salg. Det er dessuten ønsket at det føres dagbok ved brukene, men dette er ikke pålagt som plikt.

*Svenska Vall- och Mosskulturföreningens
institusjonsbygning i Ultuna.*

Et overmåte viktig ledd i arbeidet er driftsledernes gjentatte besøk på studiegårdene. En gang hver måned kommer de til gårds, og de går da igjennom driftsregnskapene og notatene og diskuterer driftsresultatene med eierne. Under disse besøk er det også at eventuelle forbedringer av driften planlegges. Det kan bl. a. nevnes at råd og planer for gjødsling og kalking av de forskjellige eiendomsskifter støtter seg til undersøkelser over jordens fosfat-, kali- og kalkbehov, idet prøver er tatt for hver 50 m i firkant og undersøkt på laboratoriet. Også prøver av avlingene blir til dels innsendt til nærmere undersøkelser for å få holdepunkter om kvaliteten, og derved også veiledning for føringen.

Det er klart at det stilles meget store krav til vedkommende driftsledere, ikke bare faglig, men også til deres evne til å omgås folk. Driftslederne må jo ha full oversikt over eiernes økonomiske forhold og det er således uunngåelig å komme inn på rent private og ofte ømtålige spørsmål. Også når det gjelder forslag til endringer i tiltante og hevdvunne driftsmåter kreves det stor menneskekunnskap for å få nye tiltak gjennomført med minst mulige gnidninger. Og

det er jo en av de viktigste forutsetninger for hele studiegårdsvirksomheten at både produksjonsresultatet og det økonomiske resultat ved brukene går framover, slik at driften ved studiegårdene kan tjene som forbilde for andre bruk i distriktet.

Under et besøk ved en del studiegårder i Jämtland og Ångermannland i høst sammen med driftsleder Ring, fikk undertegnede et glimt av hvordan denne del av virksomheten drives. Det var overmåte interessant å konstatere det utmerkede tillitsforhold som hersket mellom gårdeiere og driftslederen. At virksomheten har slått godt an er det ikke tvil om å dømme etter en rekke uttalelser som jeg hadde anledning til å høre.

For at flest mulig kan få nytte av resultatene som oppnås ved studiegårdene har direktør Rapppe under inspeksjonsreiser og besøk på gårdene samlet egnens gårdbrukere til foredrag, demonstrasjoner og diskusjoner. Det er klart at dette er en ypperlig måte å få spredd resultatene på. Derved blir flere og flere jordbrukere delaktige i de nyeste landevindinger på det jordbruksvitenskapelige område, som har vist seg berettiget i praksis.

Det vil utvilsomt være av stor interesse å følge studiegårdsvirksomheten i tiden framover for å se i hvilken grad den evner å befrukte jordbruket i Norrland. Svenska Vall- och Mosskulturforeningen har her anvist en ny vei til forbedring av jordbruket i distrikter med svak drift, og det er all grunn til å lykkønske initiativtageren, herr direktør Rapppe, med de resultater som hittil er nådd.

Aa. L.

MYRENE I GRAN ALMENNING, GRAN HERRED, OPLAND.

Av sekretær J. Heggelund Smith.

Myrene i Gran almenning ble undersøkt sommeren 1944 etter rekvisisjon av almenningen. Markarbeidet er for størstedelen utført av undertegnede, men en del myrer på søre del av Øståsen og nordlige del av Veståsen er undersøkt av assistent D. Lømsland. Undersøkelsene er utført etter de samme retningslinjer som ved myrselskapets tidligere myrinventeringer.*)

Gran almenning omfatter følgende tre områder: Øståsen, Veståsen og Sørumsalmenningen.

Øståsen, som er den del av almenningen der ligger øst for Randsfjorden, grenser i nord til Tingelstad almenning og Eidsvold Værks skoger, mot øst og sørøst til Eidsvold Værks skoger, mot sørvest og vest til Lunner almenning og private skoger i Gran. Det

*) Jfr. Aasuly Løddesøl: Det norske myrselskaps myrinventeringer. Medd. fra D. n. m. 1941 og Aasuly Løddesøl og Johannes Lid: Botaniske holdepunkter ved praktisk myrbedømmelse. Medd. fra D. n. m. 1943.